

Karla Peijs maakt water tot sexy

Opnieuw start er een onderzoek naar de efficiëntie in de waterketen, deze keer uitgevoerd door de 'Visitatiecommissie Waterketen'. Inzet: 450 miljoen euro besparing, per jaar, vanaf 2020. Een interview met de voorzitter, oud-minister Karla Peijs: "Van riolering, drinkwater en afvalwater zullen we sexy onderwerpen maken."

CV Karla Peijs

Karla Peijs (1944) was van 1 maart 2007 tot 1 maart 2013 Commissaris van de Koningin in Zeeland. Van 27 mei 2003 tot 22 februari 2007 was zij minister van Verkeer en Waterstaat in de kabinetten-Balkenende II, III. Daarvoor was zij lid van het Europees Parlement voor het CDA (1989-2003).

We zullen regelmatig naar buiten komen met voorlopige bevindingen."

Wat is het tijdsplan?

"De commissie is sinds de start in juli 2013 één keer samen gekomen. Eind augustus willen we de 'foto' hebben van plannen, doelen, besparingen en vorderingen. Eind 2014 zijn we klaar met ons werk en moet duidelijk zijn of, en hoe, de beoogde besparingen worden gerealiseerd. Op basis hiervan moeten in 2014-2015 investeringen worden gereserveerd, zodat het allemaal in 2017 gaat lopen. Vanaf 2020 moet dit dan die structurele besparingen van € 450 miljoen opleveren."

Kijkt de commissie ook naar structureaanpassingen?

"Wij gaan uit van het bevorderen van samenwerking in bestaande structuren van waterschappen en gemeenten. Het noemen van een waterketenbedrijf werkt nu alleen maar averechts. Dan gaat iedereen met de hakken in het zand. We gaan uit van de huidige structuur, de keten is sterk genoeg om verbeteringen door te voeren als ze die zien."

Wat is uw eerste indruk?

"Er is veel enthousiasme en realiteitszin om dit tot een succes te maken. Sommige zegen tegen mij: wees maar streng. Dat hebben we nodig."

Waarom deze commissie?

"De watersector zélf legde in 2011 met het Bestuursakkoord vast dat efficiëntieverbetering in 2020 nodig is en moet resulteren in € 450 miljoen kostenbesparing in de keten. Dit initiatief en het genoemde bedrag komen vanuit de watersector zélf, het is niet van bovenaf opgelegd. Drinkwaterbedrijven, waterschappen en gemeenten hebben daar in een zelfstandige taak die we, in mijn ogen, alleen maar door middel van samenwerking kunnen realiseren. Als we de besparingen in 2020 echt willen halen komen we er niet met alleen praten. Wij willen de watersector bewegen tot daden."

Aan wie rapporteert de Visitatiecommissie?

"Mijn opdrachtgever is de minister van Infrastructuur en Milieu. De rapportage gaat verder naar de zestig samenwerkingsregio's die zichzelf landelijk hebben gevormd. En uiteraard naar de burgers en bedrijven die de waterrekening betalen."

Wat is het doel van de Visitatiecommissie?

"Het doel is om de watersector te versterken en de doelmatigheid te verhogen. Maar ook de kwetsbaarheid van het systeem moet omlaag. Riolering is helemaal geen sexy onderwerp. Wethouders verdienen hier geen stemmen mee, totdat de inhoud in de kelder staat natuurlijk. Maar het is belangrijk. Het is wat ons land mede tot een beschaafd land maakt. Gedurende de ongeveer vijftien jaar na de oorlog zijn al die rioleringen de grond in gegaan. Die zijn inmiddels aan vervanging toe."

Hoe gaat de commissie precies te werk?

"Er is een benchmark geweest, er zijn doelen geformuleerd en daar zijn besparingen bij gezet. We moeten eerst een beeld krijgen waar iedereen nu precies staat. Van daaruit kunnen we zien wie er voorop loopt en wie achter blijft. Wij zijn niet het soort commissie dat in alle stilte haar werk doet en pas op het laatste moment een rapport uitbrengt. Ik spreek continu de gehele sector aan. De sector zelf moet achterblijvers er bij trekken."

onderwerp

Speelt het bedrijfsleven nog een rol in dit traject?

"Consumenten en ook zakelijke consumenten zijn niet betrokken in dit traject. Wel helpt de industrie met het efficiënter en betaalbaar houden van waterschappen door afvalwater door hen te laten zuiveren. Naarmate de industrie meer zelf zuivert wordt het waterschap duurder vanwege de ontstane overcapaciteit."

Het bedrijfsleven vond de waterschappen te duur. Een deel stapte daarom over naar eigen afvalwaterzuiveringen. De anti-afhaakregeling moest die overstap voorkomen. Die regeling is echter vorig jaar gestopt.

"Het is maatschappelijk niet gewenst dat bedrijven massaal afhaken. Laat het waterschap zijn plicht doen en zijn specialiteit uitoefenen. Wat op grote schaal kan moet het bedrijfsleven niet zelf doen. Dus bedrijven hebben het ook zelf in de hand. Waterschappen moeten scherp op hun prijzen letten."

De rioolheffing en de waterschapslasten zijn afgelopen jaren behoorlijk hard gestegen.

"Ja, er moet dus nog heel wat gebeuren. Als we niks doen gaat het allemaal dubbel zo

hard. Riolerings moeten worden vervangen. Hier is geen geld voor gereserveerd. Dat geld moet worden geleend. Die kapitaallasten worden doorberekend in het tarief. U bevestigt ons bestaansrecht."

De waterkosten voor de afnemer zullen dus minder hard stijgen?

"Dat zegt u goed: minder hard stijgen ofwel minder meer. We hebben uiteraard te maken met inflatie, maar de stijging zal aanmerkelijk groter zijn als we niks doen."

Zijn er beoordelingscriteria en normen waar de commissie mee gaat werken?

"Die hebben we nog niet. Ze moeten er echter hoognodig komen om het werk van de commissie tot een succes te maken. Ons vertrekpunt zijn kosten en kwaliteit. Op basis hiervan worden de criteria bepaald."

Hoe presenteert de visitatiecommissie de resultaten?

"Een van onze doelen is het stimuleren van de achterblijvers. Onze communicatie is daarop gericht: kom op, trek je heen bij, kijk naar de mensen die wél hun doelen halen. Binnenkort zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Veel belangstelling voor riolering en samenwerking op watergebied zal er niet

zijn. Maar wij hebben een taak waarvoor eigenlijk geen uitstel mogelijk is. In verband met de doorlooptijd die dat nou eenmaal kost in Nederland moet er gewoon iets gebeuren. Verkiezingen of geen verkiezingen. Van riolering, drinkwater en afvalwater zullen we sexy onderwerpen moeten maken."

Visitatiecommissie water

De 'Visitatiecommissie Waterketen' vloeit voort uit het Bestuursakkoord Water (BAW) van 2011, waarin Rijk, provincies (IPO), gemeenten (VNG), waterschappen (UvW) en drinkwaterbedrijven (Vewin) afspraken maakten om de samenwerking te verbeteren. De commissie, onder leiding van oud-minister Karla Peijs, beoordeelt tot eind 2014 de voortgang van de zestig regionale samenwerkingsverbanden tussen gemeenten, waterschappen en soms ook drinkwaterbedrijven.

Achterblijvende regio's worden bezocht en aangespoord verbeteringen door te voeren. Het proces moet in 2020 een jaarlijkse besparing opleveren van 450 miljoen euro door betere samenwerking en slimmer investeren. Niet door investeringen uit te stellen.

Commissieleden:

- prof. dr. Maarten (M.A.) Allers, hoogleraar economie van decentrale overheden, Rijksuniversiteit Groningen en directeur Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO)
- drs. Annemieke Hendriks, Managing Consultant Berenschot
- prof. dr. Hans (J.Th.A.) Bressers, hoogleraar beleidsstudies en milieubeleid Universiteit Twente en voorzitter van Twente Water Centrum
- dr. Corine Hoeben, onderzoeker COELO
- prof. dr. ir. Luuk (L.C.) Rietveld, hoogleraar integratie en innovatie urbane watercyclus Technische Universiteit Delft
- ir. Gerhard Schwarz, adviseur en interim manager Twynstra Gudde
- dhr. Evert Visser, projectleider Rekenkamer Metropool Amsterdam.

Standpunt VEMW

Zakelijke watergebruikers betalen teveel voor water. De gemeentelijke rioolheffing en de zuiveringsheffing van het waterschap stijgen al jaren ruim boven de inflatie. Te hoge waterlasten zijn het gevolg van de inefficiënte waterketen in Nederland. De bestuurlijke- en beleidsmatige versnippering in Nederland Waterland voeden de inefficiëntie. Meer sturing van bovenaf is noodzakelijk om de efficiëntiewinst in de waterketen te verzilveren. De huidige werkwijze, samenwerking van onderop, is te vrijblijvend. Gemeenten en waterschappen moeten verantwoording afleggen over de bereikte doelmatigheidswinst. Alleen dan kan de voortgang van de uitvoering van het Bestuursakkoord water worden vastgesteld. De Visitatiecommissie kan haar werk alleen doen als zij beschikt over beoordelingscriteria en normen om de inspanningen van ketenpartijen te toetsen. Indien uit het onderzoek van de Visitatiecommissie blijkt dat de resultaten niet toereikend zijn, dient de minister een definitief einde te maken aan de gefragmenteerde waterketen middels schaalvergroting en verplichte vorming van publieke afvalwaterketenbedrijven die bedrijfsmatig opereren.